

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 24 czerwca 2019 r.

ZP-NKWR.431.2.36.2019.MS1

Pani
Elżbieta Paluch
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Dusznikach-Zdroju

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 10 – 11 czerwca 2019 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. 2018 r. poz. 998 ze zm.) dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Magda Saska – inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu kontrolerów oraz Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dusznikach-Zdroju, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „OPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudnienia pracowników z wymaganymi kwalifikacjami pracowników Ośrodka realizujących zadania wynikające z ustawy w okresie od 1 czerwca 2018 r. do 10 czerwca 2019 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 13 grudnia 2018 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na I półrocze 2019 r.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Dusznikach-Zdroju pełniła Pani Elżbieta Paluch, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z uchybieniami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 11. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez Dyrektora.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina. Uchwałą nr XXII/92/12 Rady Miejskiej w Dusznikach-Zdroju z dnia 26 kwietnia 2012 r., zmienioną uchwałą nr XVIII/101/16 z dnia 31 marca 2016 r. nadano statut Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Dusznikach-Zdroju. Z przedmiotowego dokumentu wynikało, iż Ośrodek został wyznaczony do realizacji zadań gminy wskazanych w ustawie.

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr LII/254/18 Rady Miejskiej w Dusznikach-Zdroju z dnia 27 marca 2018 r. przyjęto „Program Wspierania Rodziny dla na lata 2018 – 2020 w gminie Duszniki-Zdrój”. Jako cel główny programu przyjęto „Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”.

(dowód: akta kontroli str. 13-27)

Gmina realizowała cele Programu Wspierania Rodziny poprzez przydzielanie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji, wsparcia udzielanego przez: asystenta rodziny, pracowników socjalnych Ośrodka, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej, diagnozę przyczyn kryzysu w rodzinach na terenie gminy, działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, współdziałanie z instytucjami, w tym z Policją, placówkami oświatowymi, kuratorami a także organizacjami pozarządowymi.

Za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej mieszkańcy gminy mogli skorzystać z:

- poradnictwa psychologicznego; do 31 stycznia 2019 r. w siedzibie OPS (we wtorki i czwartki w godz. 9:00-11:00), natomiast od 1 marca 2019 r. psycholog dostępny był w każdą środę w godz. 15:00-17:00 w Miejskim Ośrodku Kultury i Sportu przy ul. Zdrojowej 8 w Dusznikach-Zdroju;
- pomocy prawnej dla rodzin, która odbywała się poprzez konsultacje z prawnikami w Urzędzie Miasta w każdy poniedziałek w godz. 10:00-12:00; w razie konieczności wnioski do sądu lub pisma procesowe przygotowywane były w OPS przez pracowników socjalnych oraz Dyrektora;
- konsultacji terapeuty rodzinnego w Miejskim Zespole Szkół w Dusznikach-Zdroju przy ul. Sprzymierzonych 6, dla rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, problemami relacji rodzinnych i komunikacji;
- konsultacji terapeuty uzależnień oraz poradnictwa specjalistycznego (m.in. w sprawach dot. przemocy, alkoholu, narkomanii) poprzez współpracę z instytucjami na terenie Kłodzka: z Poradnią Leczenia Uzależnień i Współuzależnień, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej,

Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz pracownikami gminnej służby zdrowia;

- pomocy mediatora w Zespole Kuratorskim przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku lub pracowników OPS, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje;

- pomocy w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych poprzez współdziałanie z organizacjami i instytucjami na rzecz wspierania rodzin. W okresie od 1 czerwca 2018 r. do 10 czerwca 2019 r. nie wystąpiła sytuacja uzasadniająca potrzebę udzielenia wsparcia w postaci usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych;

- grup wsparcia AA dla rodzin z problemem alkoholowym.

(dowód: akta kontroli str. 28-29, 34)

W Ośrodku nie powołano zespołu ds. asysty rodzinnej. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą w Ośrodku było zatrudnionych 3 asystentów rodziny, w tym jeden pracował do 30 czerwca 2018 r. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, praca asystenta rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, kierownik Ośrodka przydzielał asystenta rodziny w świetle art. 11 ustawy. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. W okresie podlegającym kontroli pracą asystenta rodziny zostało wspartych 6 rodzin, których dokumenty przeanalizowano. W tym czasie żadna z nich nie zakończyła współpracy z asystentem.

Kontrola 6 akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- W przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 1508 ze zm.). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny sporządzał wniosek o powyższą formę wsparcia, przekazując go do Dyrektora Ośrodka. W dwóch przypadkach wniosek pracownika socjalnego był sporządzony przed wywiadem, co uznaje się za uchybienie. Zasadne jest, aby w przyszłości przestrzegać procedury wprowadzonej Zarządzeniem nr I/2019 r. z dnia 8 lutego 2019 r. w sprawie

postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodzinnego w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

- Dyrektor Ośrodka po otrzymaniu wniosku pracownika socjalnego, przydzielał rodzinie asystenta rodziny.
- Dla każdej z rodzin opracowany był plan pracy z rodziną obejmujący zakres realizowanych działań mających na celu przewyciężenie trudnych sytuacji życiowych, zawierający terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty pracy z rodziną. Plany pracy tworzone we współdziałaniu z rodzinami i pracownikiem socjalnym na okres 3 miesięcy. W przypadku tego wymagającym, plan pracy z rodziną był skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.
- Wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.
- W skontrolowanych aktach rodzin wspieranych przez asystenta znajdowały się także sporządzane przez niego notatki służbowe, „*Dziennik wizyt w środowisku rodzinnym*”, a także wprowadzone Zarządzeniem nr I/2019 r. z dnia 8 lutego 2019 r. dokumenty: „*Analiza sytuacji wychowawczej dziecka*”, „*Analiza sytuacji szkolnej dziecka*” oraz „*Analiza wstępna sytuacji rodziny*”.
- Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy. W OPS w Dusznikach-Zdroju asystent rodziny co 3 miesiące sporządzał „*Sprawozdanie z realizacji działań określonych w Planie pracy z rodziną*”, które zawierało informacje dotyczące realizacji planu przez rodzinę, a także rokowania do dalszej współpracy. Przedmiotowe dokumenty były każdorazowo pieczętowane i podpisywane przez asystenta rodziny i Dyrektora. Wobec tego, iż treść sprawozdania odpowiadała wymogom ustawowym uznano realizację zadania, jednakże nazwę dokumentu należy dostosować do nazwy wynikającej z przepisów prawa.

(dowód: akta kontroli str. 30-33, 35-52)

Asystent udzielał członkom rodziny pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, sporządzał na wniosek sądu opinie dotyczące sytuacji rodziny, udzielał pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych i wychowawczych wykazywanych przez rodziny z dziećmi. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby, asystent sporządzał pisma do sądu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b) oraz pkt 4 lit. c) ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Prowadzone postępowanie wykazało, iż w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy nie funkcjonowały rodziny wspierające. Z oświadczenia Dyrektora OPS wynika, iż nie było zgłoszeń osób wyrażających zainteresowanie w tym przedmiocie. Nie organizowano szkoleń dla rodzin wspierających, a także nie rozpowszechniano informacji w środowisku lokalnym o możliwości pełnienia takiej funkcji. Jako uchybienie uznaje się fakt, iż nie przeprowadzono rozeznania w zakresie zainteresowania pełnieniem funkcji rodziny wspierającej przez potencjalnych kandydatów, co przekłada się bezpośrednio na możliwość realizacji zadań określonych w wyżej cytowanych przepisach prawa.

(dowód: akta kontroli str. 54)

Dyrektor Ośrodka oświadczył, iż na terenie Gminy nie funkcjonowała żadna placówka wsparcia dziennego, o której mowa w art. 176 pkt 3 lit. c) ustawy.

Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. W okresie kontroli w pieczy zastępczej przebywało 13 dzieci, w tym 6 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 7 dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. W związku z powyższym Dyrektor Ośrodka przedstawił losowo wybrane noty księgowe z lutego, marca i kwietnia 2019 r. Wynikało z nich, iż zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki ponoszone były odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Dyrektor kontrolowanej jednostki przygotował roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, które zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy, do dnia 31 marca każdego roku wójt składał radzie gminy oraz przedstawiał potrzeby związane z ich realizacją.

(dowód: akta kontroli str. 55-91)

Kontrola kwalifikacji zawodowych pracowników Ośrodka prowadzących pracę z rodziną oraz asystentów rodziny potwierdziła, że spełniają oni wymogi określone przepisami prawa. Asystenci w okresie kontrolnym podnosili swoje kwalifikacje zawodowe w ramach szkoleń, których tematyka związana była z wykonywanymi zadaniami, a ich realizacja i finansowanie wynikało z art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b) ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 92-98)

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, w tym „Program asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej” (2 asystentów rodziny), „Rodzina 500+” (215 rodzin), „Posiłek w domu i w szkole” oraz „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”(32 rodziny), „Pomoc żywnościowa dla najuboższych rodzin na podstawie Umowy z Bankiem Żywności we Wrocławiu (70 rodzin), „Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych – opieka wytchnieniowa” (w oczekiwaniu na podpisanie umowy 2 rodziny).

(dowód: akta kontroli str. 99)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Dusznikach-Zdroju nie stwierdzono występowania nieprawidłowości.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r. poz. 998 ze zm.). Proszę w terminie do dnia **31 sierpnia 2019 r.** o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji **uwag i wniosków** przedstawionych w powyższym wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

ZADZIAŁ KONTROLI I WSPIERANIA RODZINY

(kierownik komórki do spraw kontroli)

..... *Małda Sasha*

(przewodniczący zespołu inspektorów)

..... *Ewa Oleś*

(członek zespołu inspektorów)

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Nadzoru i Kontroli Wspierania Rodziny
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Ewa Oleś